

آن ماژرزاک

پژوهش و سیاست گذاری

ترجمه هوشنگ نایبی

خلاصه کتاب

بهار ۱۳۹۴

دانشکده علوم ارتباطات اجتماعی دانشگاه صدا و سیما

Download from: aghalibrary.com

چکیده

این کتاب توصیف سیاست پژوهی، نحوه‌ی پژوهش برای حل مسائل اجتماعی و ارائه‌ی راه‌های مختلف به سیاست‌گذاران است. در این جا مراحل اصلی سیاست پژوهی شامل آماده‌سازی پژوهش، تعیین مسئله‌ی اجتماعی مورد پژوهش، مفهوم‌سازی پژوهش، ملاحظات زمینه‌ای و تحلیل عوامل بالقوه ایجادکننده‌ی مسئله‌ی اجتماعی مورد پژوهش تشریح می‌شود. تأکید این کتاب بر اهمیت ایجاد ارتباط مناسب با سیاست‌گذاران و نشان ارزش و کاربردهای پژوهش بدانهاست و نحوه‌ی تحلیل توصیه‌های پژوهش و انتقال آن‌ها به سیاست‌گذاران تشریح می‌شود. (پایگاه اینترنتی نشر نی)

بسم الله

فصل اول: ماهیت سیاست پژوهی

به قول پیتر راسی و همکارانش:

(سیاست پژوهی) آمیزه ای از علم و فن و هنر است. علم مجموعه ای از نظریه، مفاهیم و اصول روش شناسی است؛ فن مجموعه ای از تکنیک های کارآمد، قواعد تجربی و سرانگشتی و شیوه های عملیاتی استاندارد؛ و هنر آهنگ، سبک و شیوه ی کار فرد است. (ص ۱۴)

سیاست پژوهی فرایند انجام تحقیق در باب مسئله ی اجتماعی مهمی یا تحلیل مسئله ی اجتماعی مهمی است به منظور ارائه ی توصیه های عملی، توصیه های معطوف به عمل به سیاست گذاران برای حل مسئله. (ص ۱۵)

شکل ۱،۱ تقسیم بندی ساده ی انواع شیوه های پژوهشی است. در این شکل چهار نوع شیوه ی پرداختن به مسائل اجتماعی ارائه شده است. این شیوه ها عبارت اند از تحقیق بنیادی، تحقیق تکنیکی، تحلیل سیاست و سیاست پژوهی. تحقیق بنیادی اجتماعی همان تحقیق علمی سنتی است که عموماً در گروه های علمی دانشگاه ها انجام میشود. نمونه ی کلاسیک تحقیق بنیادی مطالعات آش (ASch) در زمینه ی اجماع و هم‌رنگی با جماعت در گروه هاست. تحقیق تکنیکی اجتماعی شامل طرح هایی است که برای مسائل بسیار مشخص و محدود نظیر اندازه ی مناسب نیروگاه اتمی یا مناسب ترین سیستم پاسخگویی برنامه های خدمات اجتماعی تنظیم میشود. ... سومین شیوه ی تحقیق، تحلیل سیاست است (policy analysis) مطالعه ی فرایند سیاست گذاری است. تحلیل سیاسی را نوعاً محققان علوم سیاست علاقه مند به فرایند اتخاذ سیاست ها و اثر سیاست های اتخاذ شده انجام میدهند. (ص ۱۶)

تمرکز

اساسی		تکنیکی	
تحلیل سیاست	تحقیق بنیادی	تحلیل سیاست	تحقیق تکنیکی
	سیاست پژوهی		

کم
گرایش به عمل:
زیاد

شکل ۱،۱ انواع شیوه های تحقیق درباره ی مسائل اجتماعی (۱۷)

شیوه ی تحقیق با گرایش زیاد به عمل به معنای توجه بیشتر به فایده ی مستقیم نتایج تحقیق است. همچنین شیوه ی تحقیق یا بر مسائل تکنیکی متمرکز است یا بر مسائل اساسی ... و تمرکز بر مسائل اساسی و مهم در پی حل مسائل کلی تر و چندوجهی و مسائلی که پیامدهای شدیدتری برای گروههای بزرگی از مردم دارد. (ص ۱۶)

نکته ی آخر اینکه گاه سیاست پژوهی با تحلیل ارزیابی (evaluation research) یکی گرفته میشود. این دو را نباید با هم خلط کرد. هر چند هر دو شیوه ی تحقیق با برنامه های اجتماعی سروکار دارند تحقیق ارزیابی در پی قضاوت درباره ی سودمندی برنامه های اجتماعی موجود است. سیاست پژوهی به بررسی مسئله ی اجتماعی خاص میپردازد و در پی یافتن راه های مختلف حل مسئله (از جمله برنامه های اجتماعی اما نه محدود به آن) است. (ص ۱۷)

اولین جنبه‌ی عرصه‌ی سیاست که به سیاست پژوهی مربوط می‌شود این است که یافته‌های تحقیق فقط یکی از منابع فراوانی است که در سیاست‌گذاری وارد می‌شود. منابع دیگر عبارت‌اند از: دیدگاه‌ها و خواسته‌های رای‌دهندگان، توصیه‌نامه‌ها، «بده‌بستان» همکاران و سرپرستان، نظر کارکنان، سیاست‌های موجود و نگرش‌های پیش‌پنداشته. ... اگر خواسته‌های اجزای متشکله در تضاد مستقیمی با توصیه‌های تحقیق قرار بگیرد عموماً توصیه‌های تحقیق دنبال نمی‌شود. سرانجام آنجا که مصلحت‌های زیادی وجود دارد و نمیتوان همه‌ی آنها را تحقق بخشید سیاست‌گذاران ناگزیر همواره این مصلحت‌ها را اولویت بندی می‌کنند. از این روی برای درک هر فعالیت سیاست پژوهی محقق باید قادر باشد به سیاست‌گذاران بفهماند که چرا اقدام توصیه شده سودمندتر از سایر اقدامات ممکن خواهد بود. (۱۸)

دومین جنبه‌ی عرصه‌ی سیاست‌گذاری مربوط به سیاست پژوهی این است که سیاست به یکباره شکل نمی‌گیرد، بل انباشتی است. ... با حمایت از این فرایند محققان و سیاست‌گذاران درخواهند یافت که علوم اجتماعی نوسداری برای همه‌ی مسائل اجتماعی تجویز نمی‌کند، بل میتواند اطلاعات ارزشمندی فراهم آورد که میتواند روزی در پیشگیری از وقوع مسائل اجتماعی خاص کمک کند. (ص ۱۸ و ۱۹)

آخرین جنبه‌ی عرصه‌ی سیاست این است که فرایند اتخاذ سیاست‌ها به اندازه‌ی خود مسائل اجتماعی پیچیده‌اند. پیچیدگی این فرایند از آن روست که از بازیگران مختلف فراوانی تشکیل شده که در سطوح مختلف سیاست‌گذاری عمل می‌کنند و هزاران مکانیسم سیاسی مختلف و پیامدهای مورد نظر و ناخواسته‌ی گوناگون بازی می‌کنند. (ص ۱۹)

خلاصه، زمینه‌ی انجام سیاست پژوهی شامل منابع رقیب، مسائل پیچیده و سبک‌های ظاهراً نامعقول سیاست‌گذاری است. در چنین زمینه‌ی عملی بودن سیاست پژوهی دشوار می‌نماید. با وجود این اگر تحقیق با درک این زمینه به درستی انجام شود میتواند اطلاعاتی در اختیار سیاست‌گذاران قرار دهد که به تصمیم‌گیری‌های دشواری که در پیش دارند کمک کند. (ص ۱۹)

بحث درباره‌ی سیاست پژوهی و به رسمیت شناختن آن به منزله‌ی شیوه‌ای برای ارائه‌ی اطلاعات ذی‌ربط به سیاست‌گذاران فقط از دهه‌ی ۷۰ آغاز شده است. (ص ۲۰)

فعالیت سیاست پژوهی بر حسب اینکه تامین‌کننده‌ی بودجه‌ی آن بهره‌برداران تحقیق هم هستند یا نه، میزان تمرکز آن بر تعریف مسئله، زمینه‌ی سازمانی که در آن انجام می‌شود و سابقه‌ی علمی محقق فرق می‌کند. (ص ۲۰)

منابع مختلفی برای تامین بودجه‌ی سیاست پژوهی وجود دارد مانند بخش‌های دولتی ...، حوزه‌ی انتخاباتی یا گروه ذی‌نفع یا سازمان خیریه‌ی خصوصی ... (ص ۲۰)

سیاست پژوهی بسته به تمرکز بر تعریف مسئله یا حل مسئله فرق می‌کند. ... انجام سیاست پژوهی برای تعریف مسئله را ویس «کارکرد روشنگری» تحقیقات اجتماعی می‌خواند. ... بنابراین ممکن است بسیاری از سیاست پژوهی‌ها واقعاً محور اصلی‌شان شکل دادن به درک سیاست‌گذاران از مسئله اجتماعی و بدین ترتیب روشن کردن علل و راه‌حل‌های مختلف باشد. (ص ۲۱)

سیاست پژوهی بر حسب محیط سازمانی فرق می‌کند. سیاست پژوهی در محیط سازمانی متنوعی اجرا می‌شود. ممکن است سازمانی که تحقیق را انجام می‌دهد در محل تامین‌کننده‌ی بودجه ... مستقر گردد. ... همچنین ممکن است سازمان مجری تحقیق در بیرون از محل تامین‌کننده‌ی بودجه باشد مانند موسسات غیرانتفاعی ... گو اینکه نحوه‌ی تاثیر محیط سازمان بر میزان سودمندی یا بر اثر یافته‌های سیاست پژوهی مشخص نیست. محیط سازمان اثر قاطعی بر خود فرایند تحقیق دارد. عموماً انجام تحقیق «در خانه» را مفروضات و دیدگاه‌های بوروکراتیک از مسائل اجتماعی محدودتر می‌کند؛ از سوی دیگر محققان بیرون عمدتاً آزادی بیش‌تری در انتقاد دارند. اما چه بسا محققان «در خانه» درک بهتری از محدودیت‌های سیاسی و سازمانی در ارائه‌ی توصیه‌های مختلف پیدا می‌کنند. (ص ۲۱ و ۲۲)

سیاست پژوهی بر حسب رشته های علمی محقق فرق میکند. محققان سیاست پژوهی از رشته های مختلفی می آیند از جمله از جامعه شناسی، روان شناسی، حقوق، علوم سیاسی، انسان شناسی، اقتصاد. ... بنابراین در انجام سیاست پژوهی محقق باید به این امر اذعان کند که رشته ی علمی اش تا حدی تعیین کننده ی متغیرهای در نظر گرفته شده و مدل های ارائه شده خواهد بود.

خلاصه، سیاست پژوهی بر گروه متغیری از فعالیت ها دلالت دارد. اما آنچه این تنوعات را به هم پیوند میدهد این است که محور همه کمک به سیاست گذاران در حل مسائل اجتماعی است. (ص ۲۲ و ۲۳)

سیاست پژوهی خصوصیتی دارد که آن را از سایر انواع فعالیت پژوهشی متمایز میسازد. این خصوصیات عبارت اند از:

- چند بعدی بودن محور تحقیق
- اعمال رویکرد تجربی-استقرایی در تحقیق
- گنجاندن صریح ارزش ها در فرایند تحقیق
- پاسخگوی بهره برداران تحقیق بودن
- تمرکز بر متغیرهای انعطاف پذیر (ص ۲۳)

سیاست پژوهی چند بعدی است. سیاست های عمومی نوعا در پی حل مسائل اجتماعی پیچیده ای است که از چند بعد، عامل، اثر و علت تشکیل شده اند. (ص ۲۳)

سیاست پژوهی از رویکرد تجربی-استقرایی سود میجوید. سیاست پژوهی با مسئله ی اجتماعی آغاز میشود و در پی استنتاج تجربی مفاهیم. نظریه های علمی در جریان پیشرفت مطالعه ی مسئله ی اجتماعی است. این رویکرد تجربی-استقرایی تقابل بارزی با رویکرد آزمون-فرضیه ی علمی سنتی دارد. رویکرد آزمون-فرضیه که در آن پدیده های اجتماعی اساسا به منظور آزمون نظریه های خاصی مورد مطالعه قرار میگیرد جای چندانی در سیاست پژوهی ندارد. ... از این رو محقق سیاست پژوهی با نظریه ی از پیش تعیین شده ای درباره ی علل و آثار به مسئله ای اجتماعی روی نمیآورد. در عوض محقق درگیر فرایندی مکرر میشود که در آن تبادل مستمری بین اطلاعات و مدل سازی وجود دارد. این نوع رویکرد پژوهشی را پاره ای از محققان رویکرد «نظریه ی زمینی» (grounded theory) به تحقیق خوانده اند. (ص ۲۴)

سیاست پژوهی برمتغیرهای انعطاف پذیر متمرکز است. برای آنکه سیاست پژوهی توصیه های معطوف به عمل، توصیه های قابل اجرا به بار آورد باید بر جنبه هایی از مسئله اجتماعی متمرکز باشد که از تاثیرپذیری و مداخله پذیری برخوردار باشد (یعنی متغیرهای انعطاف پذیر). (ص ۲۴)

سیاست پژوهی پاسخگوی بهره برداران مطالعه است. خصیصه ی مهم سیاست پژوهی مشخص کردن بهره برداران مطالعه به منزله ی یکی از گام های اولیه در فرایند سیاست پژوهی است. چه بسا این بهره برداران متعدد بوده، از لحاظ انتظارات، دستور کار، ارزش ها، مفروضات و نیازها با هم تفاوت داشته باشند. (ص ۲۵)

سیاست پژوهی به صراحتا دربرگیرنده ی ارزش هاست. سیاست پژوهی فرایندی مملو از ارزشهاست که در آن منشا بسیاری از تصمیماتی که در تحقیق اتخاذ میشود ارزش های متعدد و گاه متضاد است. ارزش های بهره برداران مطالعه در فرایندهای تعریف مسئله اجتماعی، تدوین پرسش های تحقیق، تهیه ی توصیه ها از روی یافته ها و انتشار نتایج به مخاطبان خاص نقش دارند. ... علاوه بر این ارزش ها ارزش های متعارف جامعه نیز چه در طرح ریزی تحقیق و چه در توصیه ی اقدامات خاصی برای کاهش مسئله ی اجتماعی در نظر گرفته میشود. سرانجام ارزش های محقق بر کل فرایند تحقیق از انتخاب رویکرد کلی تحقیق تا

نتیجه گیری و ارائه ی توصیه اثر دارد. بنابراین از آغاز فرایند سیاست پژوهی باید ارزش های مختلف و راه های تاثیر آن بر فرایند تحقیق را دقیقاً شناخت. (ص ۲۵ و ۲۶)

فرایند سیاست پژوهی شامل پنج مرحله ی عمده است:

- آماده سازی
- مفهوم سازی
- تحلیل تکنیکی
- تحلیل توصیه ها
- انتقال نتایج

... گو اینکه هر یک از این پنج مرحله برا سیاست پژوهی ضروری است میزان پیشبرد هر مرحله به محدودیت های تحمیلی بر مطالعه بستگی دارد. (ص ۲۷)

فصل دوم: آماده سازی سیاست پژوهی

امور آماده سازی اساساً شامل گردآوری اطلاعات درباره ی موضوع هایی چون زمینه ی سیاست گذاری گذشته و جاری مسئله ی اجتماعی مورد نظر، انواع توصیه های عملی با توجه به محیط اجتماعی سیاسی موجود و منابع مقتضی برای انجام تحقیقی سودمند درباره ی مسئله ی اجتماعی است. همچنین در جریان این امور آماده سازی است که محقق اطلاعات کافی برای تصمیم گیری درباره ی انجام سیاست پژوهی یا صرف نظر کردن از آن مقطع به دست می آورد. (ص ۲۹)

در مرحله ی مفهوم سازی تحقیق با استفاده از اطلاعات مقدماتی مدل اولیه ی مسئله ی اجتماعی تهیه میشود، پرسش های ویژه ی تحقیق تدوین شده و کادر پژوهشی مناسب انتخاب میشود. ... فعالیت های مقدماتی آماده سازی و مفهوم سازی دو مرحله ی بسیار مهم از فرایند سیاست پژوهی است. ... اقدامات آماده سازی تحقیق ... شامل این موارد است: اطلاعات مقدماتی که باید گرد آوری شود، روش شناسی گردآوری اطلاعات و مسائلی که در تصمیم گیری راجع به انجام سیاست پژوهی وجود دارد. (ص ۳۰)

از آنجا که سیاست پژوهی تا حد زیادی به محیط موجود وابسته است نیل به درک محیط برای پیشبرد تحقیقی موفقیت آمیز ضروری است. به ویژه در مورد این محیط چهار موضوع وجود دارد که محقق باید قبل از مبادرت به انجام سیاست پژوهی به شناخت آنها نائل آید:

- زمینه ی سیاست گذاری مسئله ی اجتماعی
- دامنه ی تعریف های مسئله ی اجتماعی و ارزش هایی که در بر میگیرد.
- انواع توصیه های عملی درباره ی مسئله
- منابع مقتضی و موجود برای پیشبرد تحقیق

فقط بعد از کسب شناختی مقدماتی از این موضوع هاست که میتوان درباره ی مناسب بودن یا نبودن زمان حاضر برای انجام سیاست پژوهی تصمیم گرفت. (ص ۳۱)

زمینه ی سیاست گذاری مسئله ی اجتماعی. زمینه ی سیاست گذاری چهار جنبه دارد که باید آنها را شناخت. نخست، موضوع های عمده ی سیاست گذاری مربوط به مسئله ی اجتماعی است - موضوع های گذشته، حال و آنهایی که برای آینده برنامه ریزی شده - که باید شناسایی کرد. ... محقق با شناخت این موضوع های سیاست گذاری رفته رفته به ابعاد چندگانه مسئله ی

اجتماعی مورد نظر و نیز جوانب خاصی از آن مسئله که در گذشته مورد توجه سیاست گذاران قرار گرفته پی میبرد. همان طور که دکستر در مطالعه ی فرایند قانون گذاری دریافته، «مهم ترین بخش فرایند تصمیم گیری قانونی تصمیم گیری درباره ی این است که به چه تصمیمی (موضوعی) پرداخته شود». (ص ۳۱)

دومین جنبه ی سیاست گذاری که باید بر آن واقف گشت فرایند سیاست گذاری درباره ی موضوع های مشخص است. فرایند سیاست گذاری شامل عناصری چون کانال های ارتباطی انتقال (عمودی با افقی) اطلاعات مربوط به موضوع های سیاست گذاری، دروازه ی اصلی و نقاط تصمیم گیری (مجلس، کمیسیون های مجلس) و مکانیسم های سیاست گذاری است که نوعا در رابطه با موضوع های سیاست گذاری اعمال میشوند.

منظور از مکانیسم های سیاست گذاری ابزارها یا محرکهایی است که سیاست گذاران با استفاده از آنها سیاست های خود را تحقق میبخشند. دامنه ی چنین ابزارهایی بسیار گسترده است.

... این ابزارها را میتوان به شش نوع تقسیم کرد. اولین نوع مکانیسم ها مربوط به پخش اطلاعات است. اعمال این نوع مکانیسم تلویحا بدان معنا است که مسئله ی اجتماعی را میتوان فقط با تبادل اطلاعات درباره ی مسئله کاهش داد. دومین نوع مکانیسم ها شامل مشوق ها و ارعاب های مالی ... است. این نوع مکانیسم در جایی به کار میرود که پولی برای نیروی محرکه ی کاهش مسئله ی اجتماعی اختصاص یافته باشد. (ص ۳۱ و ۳۲)

سومین نوع مکانیسم شامل اقدامات کنترلی و تنظیم کننده است. این مکانیسم ها در پی کاهش مسائل اجتماعی با محدود کردن دامنه ی فعالیت های فرد یا سازمان است. (ص ۳۶)

چهارمین نوع مکانیسم ها مربوط به سیاست گذاری عملیاتی است. این مکانیسم ها در جایی به کار میرود که تصور میشود راهگشای کاهش مسائل اجتماعی است. (ص ۳۶)

پنجمین نوع مکانیسم ها «اولویت دادن سمبلی» یا «اهداف مربوط به سیاست ها» خوانده شده است. مکانیسم اولویت بندی شامل توصیه هایی است که فقط مبین آن است که مسئله ی مورد نظر مسئله ای مهم و در خور توجه بیش تری است. با این که ممکن است مکانیسم های اولویت دادن برای به تعویق انداختن تصمیمی یا تصمیم گیری به کار رود چنین مکانیسمی گاه میتواند تاثیر شگرفی بر مسئله داشته باشد. (ص ۳۶)

آخرین نوع مکانیسم ها ... تحقیق و توسعه (R&D) است. تحقیق و توسعه نیز مانند «اولویت دادن» میتواند «تاکتیکی تعویقی» باشد. با وجود این گاه توصیه ی تحقیق و توسعه میتواند اولویت ها و جهت گیری ها را به طریقی قابل قبول تر از سایر مکانیسم ها تعیین کند. (ص ۳۶ و ۳۷)

با توجه به دامنه ی مکانیسم های سیاست گذاری که در اختیار سیاست گذاران است ... باید پی برد چه مکانیسمی برای چه مکانیسمی برای چه موضوع سیاستی مناسب است. (ص ۳۷)

سومین جنبه از زمینه از زمینه ی سیاست گذاری که باید در نظر گرفت مجموعه ی «بازیگران» کلیدی است. بازیگران افراد یا گروههایی اند که چیزی را بر سر فرایند سیاست گذاری گذاشته اند یا تصمیم گیری های سیاستی درباره ی مسئله ی اجتماعی آنها را تحت تاثیر قرار میدهد. با شناسایی بازیگران میتوان بهره برداران واقعی و بالقوه ی نتایج سیاست پژوهی را مشخص کرده و تحقیق را بر حسب نیازهای آنها قالب ریزی کرد. ممکن است بازیگران شامل تعداد زیادی از افراد یا سازمان های مختلف باشند. (ص ۳۷ و ۳۸)

آخرین جنبه از زمینه ی سیاست گذاری که باید مطمح نظر قرار داد ساختار قدرت در فرایند سیاست گذاری است. هنگام شناسایی بازیگران باید تصمیم گیرندگان اصلی ، صاحب نفوذان و کم قدرتان را که قربانی تصمیمات دیگران درباره ی موضوع های مورد نظرند از هم تمیز داد. ... با شناسایی سطوح مختلف قدرت بازیگران تصویر واقع بینانه تری از گروهی که بر اساس توصیه های تحقیق عمل میکند و گروه متاثر از توصیه ها به دست میآید.

خلاصه شناخت زمینه ی سیاست گذاری متضمن شناخت موضوع های عمده ی سیاست گذاری، شناخت فرایند تصمیم گیری، شناسایی بازیگران فرایند سیاست گذاری و ترسیم ساختار قدرت در سیاست گذاری است. (ص ۳۸)

تعریف مسئله ی اجتماعی و ارزش هایی که درباره ی مسئله ی اجتماعی وجود دارد. محیط اجتماعی سیاسی علاوه بر این زمینه شامل گستره ای از تعریف ها، مفروضات و ارزش هایی است که بازیگران برای مسئله ی اجتماعی قائل اند. محقق با شناخت این دیدگاه میتواند قضاوتی مقدماتی درباره ی میزان دشواری انجام سیاست پژوهی در مورد مسئله ی اجتماعی معینی به عمل آورد. (ص ۳۹)

محقق برای شناخت تعاریف و ارزش ها باید نخست بر نظریه هایی که بازیگران مختلف درباره ی مسئله ی اجتماعی، علل آن و راه حل های بالقوه ی آن دارند واقف گردد. نحوه ی تعریف بازیگر از مسئله ای اجتماعی اساساً «نظری درباره ی مسئله ی بودن یا نبودن پدیده مورد بحث است»؛ یعنی تعریف مسئله ، اظهار نظر بازیگر درباره ی این است که چه نیازهایی را مهم میداند و چه آستانه ای از تحقیق نیاز هنوز برآورده نشده است. (ص ۳۹)

نحوه ی تعریف مسئله (و جستجوی راه حل ها) تا حد زیادی تعیین کننده ی اعتقادات بازیگر درباره ی علل و راه حل های بالقوه ی مسئله است. ... پیداست تعریف های مختلف به رویکرد های مختلفی به کاهش مسئله ی اجتماعی می انجامد.

بعد از تشخیص مدل بازیگران درباره ی مسئله ی اجتماعی باید ارزش ها و مفروضات مدل ها را تصریح کرد. چنین ارزش هایی شامل سطحی از مسئولیت و فداکاری است که جامعه باید در مبارزه برای کاهش مسئله ی اجتماعی بپذیرد. ... اگر بناست گستره ی کامل نظرات مناسب شناخته شود سیاست پژوه باید پاسخ این پرسش های بسیار شخصی و آشکارکننده ی ارزش ها را درآورد. سرانجام در شناخت تعریف ها و مفروضات بازیگران لازم است بر انعطاف پذیری (آسیب پذیری) این نظرها واقف گشت. هر چه نظری انعطاف پذیرتر باشد احتمال این که نتایج سیاست پژوهی بتواند باعث تغییر گردد بیش تر خواهد بود. (ص ۳۹ و ۴۰)

انواع توصیه های علمی. موضوع سومی که سیاست پژوه باید بداند انواع توصیه هایی است که با توجه به محیط اجتماعی سیاسی خاصی عملی است. پرسشی که باید پاسخ داد این است: چه نوع توصیه هایی مدافع چه نوع عامی از تغییرات قابل قبول و قابل اجراست؟ وقتی بتوان به این پرسش پاسخ داد سیاست پژوه موضع بهتری برای تعیین این تحقیق مورد نظر در خور پیگیری است یا نه پیدا میکند.

پرداختن به موضوع توصیه ها مستلزم شناخت دو موضوع فرعی است:

- ۱- میزان تغییری که در محیط فرهنگی و سیاسی قابل تحمل و مداراست و
- ۲- کاربرهای بالقوه نتایج سیاست پژوهی در آن محیط

میزان تغییر مدارا را میتوان با این پیوستار نشان داد:

تغییر تدریجی تغییری است که بر راه حل های نسبتاً جزئی و کوتاه مدت در چارچوب اهداف و مفروضات عمده ی موجود متمرکز است. در عوض تغییر بنیادی عمدتاً گسترده است و دیدگاه ها، مفروضات و اهداف جدیدی عرضه میکند. بین این دو حد نوعی تغییر وجود دارد که «تقطیع مختلط» خوانده میشود. تغییر مختلط متضمن تدوین رهنمودهای بنیادی جدیدی است که بناست به تدریج تحقق یابد. سیاست پژوه باید در مشخص کردن انواع توصیه های عملی میزان تغییر قابل قبول در محیط اجتماعی سیاسی را تعیین کند. (ص ۴۰ و ۴۱)

لازم است سیاست پژوه علاوه بر تعیین میزان تغییر قابل مدارا کاربرهای بالقوه ی تحقیق را نیز ارزیابی کند. ممکن است نتایج سیاست پژوهی برای کمک به تدوین مسئله یا راه حل آن به کار رود. همچنین ممکن است برای ارزیابی راه های مختلف سیاست گذاری مورد استفاده قرار گیرد. بالاخره ممکن است سیاست پژوهی برای اهداف نه چندان مطلوبی چون توجیه فقدان اقدامی قاطع یا فراهم آوردن دستاویزی سیاسی برای سیاست گذاران در قبال موکلانشان به کار رود. به رغم ماهیت غیر انسانی این کاربردهای اخیر این دست کاربردها مانع امکان این که تحقیق کمک روشنگرانه نیز بکند نمیشود. (ص ۴۲)

منابع مقتضی و موجود برای انجام مطالعه. آخرین موضوعی که در مورد محیط اجتماعی سیاسی باید مورد توجه قرار داد حداقل سطح و نوع منابع مقتضی (و موجود) برای انجام سیاست پژوهی مطلوب است. این منابع نه تنها شامل نیازهای مالی اند، بل شامل تسهیلات، افراد و تجهیزات نیز هستند.

سیاست پژوه هنگام کسب اطلاعات درباره ی منابع باید در اندیشه ی تعیین حداقل سطح منابع مقتضی بوده، محرومیت هایی را که این سطوح حداقل بر تحقیق تحمیل میکنند در نظر بگیرد. (ص ۴۲)

در اینجا رویکردی هشت مرحله ای به گردآوری اطلاعات و ترکیب آنها ارائه میشود. این رویکرد فقط یکی از چند روش ممکن است که میتوان در آماده سازی سیاست پژوهی اعمال کرد. طبعاً میتوان بر حسب نیازهای انجام سیاست پژوهی این رویکرد را جرح و تعدیل کرد. هشت مرحله ی شناخت محیط اجتماعی سیاسی عبارتند از:

مرحله ی ۱: انتخاب مسئله ی اجتماعی

مرحله ی ۲: شناسایی موضوع های عمده ی سیاسی

مرحله ی ۳: تحلیل پیشینه ی قانون گذاری

مرحله ی ۴: دنبال کردن تحقیقات پیشین و کوشش هایی که برای اعمال تغییرات صورت گرفته

مرحله ی ۵: کسب نمودار سازمانی واحدهای سیاست گذاری

مرحله ی ۶: ترسیم مدل فرایند سیاست گذاری

مرحله ی ۷: مصاحبه با بازیگران

مرحله ی ۸: ترکیب اطلاعات (ص ۴۳ و ۴۴)

مرحله ی ۱: انتخاب مسئله ی اجتماعی. محقق در آغاز آماده شدن برای سیاست پژوهی تصور مبهمی از مسئله ی اجتماعی دارد.

انتخاب مسئله ی اجتماعی تا حدی به نحوه ی آغاز تحقیق بستگی دارد. چه بسا تحقیق به ویژه به درخواست کسی باشد که در پی مسئله ی اجتماعی خاصی است. در این صورت موافقت با انجام تحقیق در حکم انتخاب مسئله ی اجتماعی سفارش دهنده ی تحقیق است. ... محقق میتواند بر خلاف این دست سیاست پژوهی ها که مسئله ی اجتماعی را سفارش دهنده ی تحقیق انتخاب میکند خود مسئله ی اجتماعی را برگزیند. ... طبعاً بدون جلب حمایت مالی ناگزیر تحقیق در باب مسائل مورد علاقه به تعویق می افتد. (ص ۴۴ و ۴۵)

مرحله ی ۲: شناسایی موضوع های عمده ی سیاستی. بعد از انتخاب مسئله ی اجتماعی باید موضوعات عمده ی سیاستی را مشخص کرد. نوعاً با انتخاب مسئله و شناخت بیشتر آن، موضوع های عمده ی سیاستی مرتبط با آن مسئله آشکار میشود.

با اینکه موضوعات اصلی عموماً آشکار است اما مواردی هم پیش میآید که بلافاصله آشکار نمیشود. در این صورت باید از منابعی چون متخصصان مربوط، آثار کلاسیک درباره ی مسئله ی اجتماعی، روزنامه و گروه های ذی نفع در مسئله سود جست. در جریان مشخص کردن موضوعات عمده چه بسا معلوم شود آن قدر موضوعات فراوانی وجود دارد که نمیتوان به طور مناسبی در یک تحقیق گنجانند. در این صورت شاید بهتر آن باشد که مسئله ی را فقط به یک یا دو موضوع محدود کرد. (ص ۴۵)

مرحله ی ۳: تحلیل پیشینه ی قانون گذاری موضوع سیاستی. در این مرحله تاریخچه ی موضوع ها از آغاز توجه سیاست گذاری بدان ها تا وضعیت قانون گذاری فعلی آنها در تمام سطوح دولتی دنبال میشود. سریع ترین راه پیگیری تاریخچه ی آنها کسب اطلاع از آخرین قوانینی است که درباره ی آنها تصویب شده است. ... علاوه بر مصوبات قانون گذاری ممکن است محقق منابع دیگری را نیز برای تحلیل تاریخی موضوع ها سودمند بیابد.

در تحلیل گذشته ی قانون گذاری محقق باید منابع را برای کسب این اطلاعات مورد بررسی قرار دهد:

- ۱- اهداف آشکار و پنهان قانون گذاری (آیا اهداف آشکار و پنهان یکسان اند؟ به مرور ایام تغییر کرده اند؟ اهداف فقط جنبه ی سمبلی دارند یا برای ایجاد تغییرات واقعی اند؟)
- ۲- تعریف مسئله ی اجتماعی در قوانین مربوط (آیا این تعاریف به مرور ایام یا در بین حامیان مختلف آن تغییر کرده است؟)
- ۳- ارزش ها و مفروضات نهفته در قوانین
- ۴- موفقیت و مسائل قوانین پیشین
- ۵- گروه های متأثر از قوانین
- ۶- سیاست گذاران اصلی و فرایند سیاست گذاری
- ۷- مکانیسم سیاستی به کار رفته در قانون گذاری های پیشین

از آنجا که این تحلیل در اوایل فرایند سیاست پژوهی صورت میگیرد انتظار نمیرود که به جزئیات کامل این هفت نکته پرداخته شود. (ص ۴۵-۴۷)

مرحله ی ۴: دنبال کردن روند تحقیقات پیشین و تغییرات انجام شده. در مورد اکثر موضوع های سیاستی تحقیقات متعددی در گذشته یا اخیراً صورت گرفته است. این تحقیقات را باید شناسایی کرده و مسیر آنها را باید از آغاز تا کاربرد یافته ها دنبال کرد. این فعالیت ها را میتوان با استفاده از بسیاری از همان منابع مرحله ی سوم شناسایی کرد. در دنبال کردن تحقیقات پیشین و اخیر یا کوششهایی که برای اعمال تغییرات صورت گرفته باید در پی این اطلاعات بود:

- ۱- سازمان ها (یعنی بازیگران و محققانی که در تحقیقات یا اعمال تغییرات شرکت داشته اند)
- ۲- استفاده ای که در گذشته از آن تحقیقات برای سیاست گذاری در مورد موضوع مورد نظر به عمل آمده است.
- ۳- سیاست گذاران اصلی و بهره برداران تحقیقات
- ۴- وجود تحقیقات مشابه در زمان حاضر

با این اطلاعات کاربرد بالقوه ی تحقیق و نیز فرایند کاربرد آن تا حدی مشخص میشود. (ص ۴۶ و ۴۷)

مرحله ی ۵: کسب نمودار سازمان واحدهای سیاست گذاری. براساس اطلاعات به دست آمده در مراحل دوم و سوم باید بتوانید واحدهای سیاست گذاری اصلی در موضوع مورد نظر را شناسایی کنید ... در این مرحله باید نمودارهایی را که توصیف کلی سازمان این واحدهاست تهیه کرده یا ترسیم کنید. این نمودار ها نشان دهنده ی جایگاه مقامات مسئول، توصیف جریان تبادل اطلاعات و نشان دهنده ی دروازه بان های اصلی در فرایند تصمیم گیری در محدوده ی هر سازمان است. این اطلاعات شناخت بهتری از فرایند سیاست گذاری در موضوع مورد نظر به بار میآورد. (ص ۴۷ و ۴۸)

مرحله ی ۶: ترسیم مدل فرایند سیاست گذاری. در مرحله ی سوم تا پنجم اطلاعات مقدماتی درباره ی جوانب مختلف زمینه ی سیاست گذاری به دست میآید. این اطلاعات شامل شناسایی کانال های انتقال اطلاعات درباره ی موضوع های سیاستی، نقاط تعیین کننده ای که تصمیمات سیاستی باید در آنجا تصویب شود و ساختار قدرت بازیگران است. در این مرحله ی ششم اطلاعات کسب شده به صورت تصویری مقدماتی از فرایند سیاست گذاری ترکیب میشود. (ص ۴۸)

مرحله ی ۷: مصاحبه با بازیگران. بعد از ترسیم مدل فرایند سیاست گذاری با بازیگران مصاحبه میشود. از آنجا که مدل فرایند سیاست گذاری برای موضوع سیاستی نوعا شامل تعداد زیادی بازیگر است ای بسا مصاحبه با همه ی آنها امکان پذیر نباشد. از این رو لازم است بازیگران را بر حسب قدرت و نفع نسبی شان در موضوع مورد نظر رتبه بندی کرد. ... مصاحبه با بازیگران را میتوان به طور رسمی یا غیر رسمی، حضوری یا تلفنی انجام داد. در طی این مصاحبه باید این اطلاعات کسب شود:

- اصطلاحاتی در مدل اولیه ی فرایند سیاست گذاری که در مرحله ی ۶ ترسیم شده
- تعاریف، ارزش ها و مفروضات بازیگران درباره ی مسئله ی اجتماعی
- آمادگی بازیگران برای راه های جدید کاهش مسئله ی اجتماعی
- راه هایی که انتظار می رود بازیگران نتایج سیاست پژوهی درباره ی مسئله ی اجتماعی به کار برند
- قابل قبول بودن و عملی بودن انواع مختلف توصیه ها (ص ۴۸ و ۴۹)

مرحله ی ۸: ترکیب اطلاعات. در این مرحله ی آخر آماده سازی، اطلاعاتی که در هفت مرحله ی قبلی به دست آمده ترکیب میشود. این ترکیب تحت این سه رشته پرسش صورت میگیرد:

- ۱- چه کسانی بهره برداران تحقیق اند؟ از این میان چه کسانی تصمیم گیرندگانی هستند که حداکثر بهره را از مطالعه میبرند؟ آیا قدرت تصمیم گیری و تعهد کافی و نیز انتظارات بجا درباره ی تحقیق دارند که تکمیل و سودمندی موفقیت آمیز آن را امکان پذیر سازند؟
- ۲- محیط اجتماعی سیاسی تا چه حد از آمادگی تغییر بر خوردار است؟
- ۳- منابع مقتضی برای انجام تحقیقی که به نتایج مهمی برای بهره برداران آن برسد کدام است؟ آیا منابع موجود کافی است؟ (ص ۵۲)

آخرین کار مقدماتی تصمیم گیری درباره ی انجام سیاست پژوهی یا صرف نظر کردن از آن است. از آن جا که حالت های زیادی وجود دارد که نباید سیاست پژوهی را انجام داد اتخاذ چنین تصمیمی باید با دقت صورت گیرد. قبل از اتخاذ چنین تصمیمی باید به این دو پرسش پاسخ گفت:

۱- با توجه به بهره برداران مطالعه، محیط اجتماعی سیاسی و منابع آیا انجام سیاست پژوهی مفید عملی است؟

۲- در صورت عملی بودن آن آیا من شایستگی انجام آن را دارم؟

پرسش اول مستلزم بررسی نتیجه گیری های به عمل آمده در ترکیب اطلاعات مقدماتی (مرحله ی ۸ مذکور) است. ... پرسش دوم مربوط به این موضوع است که چه کسی باید تحقیق را پیش برد. (ص ۵۳ و ۵۴)

نکته ی آخر اینکه بعد از مصمم شدن به انجام تحقیق باید مدت تحقیق، شیوه های تماس گرفتن با بهره برداران تحقیق، انتظارات نقش ... و کاربرد اطلاعات بعد از اتمام تحقیق دقیقاً مشخص گردد. وقتی که این قواعد و شیوه ها قبل از آغاز تحقیق مشخص شده باشد میتوان از سو تعبیرهای تاسف بار بعدی اجتناب کرد. (ص ۵۶)

فصل سوم: مفهوم سازی سیاست پژوهی

مفهوم سازی سیاست پژوهی متضمن سه اقدام است:

۱- ساختن مدل اولیه ی مسئله ی اجتماعی

۲- تدوین پرسش های خاص تحقیق

۳- برگزیدن محققان (ص ۵۹)

...اولین مرحله در مفهوم سازی تحقیق باید تهیه ی مدل اولیه ای از مسئله ی اجتماعی باشد. چنین مدلی کلاً باید تعریف ها، مفروضات، ارزش ها و علل مفروض مسئله ی اجتماعی را توصیف کند. این مدل صرفاً مدلی مقدماتی است، زیرا هنگام پیشرفت فرایند سیاست پژوهی جرح و تعدیل خواهد یافت. (ص ۶۰)

محقق در ساختن مدل اولیه ی مسئله ی اجتماعی باید اساساً بر اطلاعاتی که به منزله ی بخشی از اقدامات توصیف شده در فصل دوم گردآوری شده است و نیز متونی متکی باشد که تا این لحظه مورد بررسی قرار داده است. به ویژه اطلاعاتی که از مصاحبه با بازیگران به دست آمده حائز اهمیت است. ... پذیرش صرف بیان مسئله از زبان بازیگر «چه بسا تا حد زیادی مانع آن عینیت و بی طرفی درستی باشد که علم را به طور بالقوه برای انسان در مواجهه با معضلات سودمند میسازد. با چنین پذیرشی ممکن است محقق اجتماعی دچار چنان نزدیک بینی ای گردد که وجه مشخصه ی فرهنگ «مرد عمل» است که در مخمصه ی جست و جوی راه حل های جزئی برای مسائل بزرگ دست و پا میزند». (ص ۶۱-۶۲)

در جایی که دیدگاه های متضادی وجود دارد محقق بدو باید بکوشد با ساختن مدل های جدیدی از مسئله ی اجتماعی که با هر دو دیدگاه وفق دهد اتفاق نظر و اجمالی در میان بازیگران پدید آورد. اگر با این شیوه نمیتوان به اجماع رسید دو راه پیشا روی محقق است. راه اول این که سعی مدل عام تری بسازد که به ارزش های والا تمسک جوید. ارزش های والا ارزش هایی اند که عمدتاً عموم مردم به عنوان اهداف جامعه قبول دارند. ... راه دوم پرداختن به وضعیتی که اجماعی بر سر مدل مسئله ی اجتماعی وجود ندارد رسیدن به این نتیجه گیری است که دیدگاه های متضاد نتیجه ی فقدان اطلاعات درباره ی مسئله ی اجتماعی یا عدم توجه بدان است. این نتیجه گیری تلویحاً بدان معناست که فقط با اطلاعات اضافی یا جلب توجه به مسئله ی اجتماعی است که میتوان به اجماع نائل آمد. بنابراین در این شق خود تحقیق را میتوان فراهم آورنده ی اطلاعات اضافی مقتضی برای ایجاد اجماع بر سر مسئله ی اجتماعی به شمار آورد. (ص ۶۲ و ۶۳)

نکته ی آخر اینکه گاه مدل های متفاوت مسئله ی اجتماعی آن قدر جالفتاده هستند که داده ها نمیتوانند اجماعی پدید آورند. بنابراین در چنین مواردی لازم است کار سیاست پژوهی بر موضوعاتی متمرکز گردد که یا به صراحت یکی از مدل ها را برگزیند یا اینکه لزومی به در بر گرفتن هیچ کدام از مدل ها برای تشخیص علل و راه حل ها نباشد. (ص ۶۳ و ۶۴)

فرایند تدوین دقیق پرسش های خاص تحقیق متضمن چهار مرحله ی متوالی است. نخست، محقق باید نوع تاثیر مطلوب مطالعه را تعیین کند. دوم، محور (یا وجهی از) مسئله ی اجتماعی باید انتخاب شود. سوم، با توجه به متغیر هایی که حاصل اثر و محور مطلوب اند باید انعطاف پذیرترین متغیرها را شناسایی کرد. چهارم، پرسش های خاص تحقیق حول و حوش متغیرهایی تدوین میگردند که به احتمال زیاد به اثر مطلوب بر بعد مورد نظر در مسئله ی اجتماعی منجر میشوند. (ص ۶۴)

مرحله ی اول: تعیین نوع اثر مطلوب. ... پرسش تحقیق میتواند در جهت انواع مختلف تاثیر باشد. آنها میتوانند به تعریف بهتر مسئله ی اجتماعی منجر شوند یا در صورت وجود اطلاعات کافی به شناسایی راه حل های مختلف و یا مقایسه ی آنها بپردازند. پرسش های تحقیق میتوانند بر حسب حد اثر مطلوب نیز متفاوت باشند. پاره ای از پرسش های تحقیق در پی تغییرات تدریجی اند در حالی که محور بقیه ی راه حل های بنیادی تر مسئله ی اجتماعی است. سرانجام پرسش های تحقیق بر حسب کسانی که تحت تاثیر مطالعه قرار میگیرند فرق میکند. پاره ای از پرسش ها برای بالاترین سطوح سیاست گذاری است. ... در حالی که پرسش های دیگر بر سر سطوح پایین تر متمرکز اند.

باتوجه به تنوع انواع تاثیری که میتوان با سیاست پژوهی اعمال کرد محقق باید محیط اجتماعی سیاسی را ارزیابی کند تا عملی ترین نوع تاثیر مشخص گردد. در این ارزیابی باید میزان آمادگی محیط برای تغییر، میزان تضاد ارزش ها و تعاریف با آن و سطح زمینه ی سیاست گذاری را که تغییرات در آن صورت میگیرد در نظر گرفت. (ص ۶۴-۶۶)

مرحله ی دوم: انتخاب وجهی از مسئله ی اجتماعی. گام دوم در تدوین پرسش های تحقیق انتخاب وجهی یا جوهری از مسئله ی اجتماعی است. بی تردید هر چه پرسش تحقیق چند وجهی، چندبعدی تر باشد احتمال این که تحقیق نتایج جامع و معناداری به بار آورد بیش تر خواهد بود. ... با اقتباس از نظریه ی رهنمود جامعه ی آمیتای اتزونی محقق میتواند مسئله ی اجتماعی را به چهار محور تقسیم کند. نخست، مسئله و علل آن را میتوان از منظر تکنیکی نگریست (مثلا رابطه ی تجربی بین حداکثر سرعت مجاز و میزان تصادفات). دوم، مسئله ی اجتماعی را میتوان از منظر ساختار سازمانی آن نگریست (مثلا سازوکار تحقیق حداکثر سرعت مجاز). سوم، مسئله ی اجتماعی را میتوان از منظر اجماع جامعه نگریست (مثلا پذیرش حداکثر سرعت مجاز از سوی جامعه). چهارم، مسئله را میتوان از منظر قدرت نگریست (مثلا نقش صنایع نفت و اتومبیل سازی در حمایت از حداکثر سرعت مجاز).

در پرسش های تحقیق علاوه بر تمرکز بر بیش از یک بعد باید در نظر گرفت که وجوه مختلف مسئله ی اجتماعی به طرق معناداری با هم در تعامل اند. (ص ۶۶-۶۸)

مرحله ی سوم: شناسایی متغیرهای انعطاف پذیر. در مرحله ی اول و دوم ابعادی از مسئله ی اجتماعی که مورد مطالعه قرار میگیرد و نوع تاثیری که مطمح نظر است تعیین میشود. نتیجه ی این تصمیمات مجموعه ای از متغیرهای مربوط به مسئله ی اجتماعی است که میتوان وارد سیاست پژوهی کرد. لازم است از میان این مجموعه متغیرها انعطاف پذیرترین آنها را تغییر داد تا مسئله ی اجتماعی کاهش یابد. متغیرهای انعطاف پذیر متغیرهایی خواهند بود که محور تدوین پرسش های تحقیق اند. پس مرحله ی سوم فرایند ارزیابی انعطاف پذیری مجموعه ای از متغیرها و انتخاب انعطاف پذیرترین آنهاست.

انعطاف پذیر بودن یا نبودن متغیر نه تنها به میزان تغییر پذیری آن از لحاظ تکنیکی بستگی دارد، بل به میزان تمایل جامعه و سیاست گذاران به تغییر آن نیز وابسته است. (ص ۶۸ و ۶۹)

برای شناسایی متغیرهای انعطاف پذیر چند رهنمود کلی وجود دارد. نخست، متغیرهای نمادی مانند نگرش ها، برچسب ها، برداشت ها و قوانین حقوقی نوعا انعطاف پذیرتر از فرایندهای طبیعی اند. ... در انتخاب متغیرهای محوری تحقیق متغیرهای نمادی درخور توجه خاصی اند. رهنمود دوم در ارزیابی انعطاف پذیری متغیرها این است که متغیرهای محدود عمدتا انعطاف پذیرتر از متغیرهای گسترده و کلی اند. ... رهنمود سوم این که متغیرهای پیوسته، متغیرهایی که از توزیع نرمال برخوردارند عموما انعطاف پذیر از متغیرهایی دوشقی یا متغیرهای اند که دارای توزیع دونمایی اند. (ص ۷۰)

رهنمود چهارم این که متغیرهایی که به بهبود و ارتقای برآورده ساختن نیازهای اساسی انسان منجر میشوند. ... متغیرهایی که به نیازهای اساسی مربوط نیستند انعطاف پذیری کم تری دارند، چه عمدتا اهمیت و سودمندی آنها بیش تر مورد تردید است. ... در تحلیل نهایی متغیرهای انعطاف پذیر این است که چه بسا انعطاف پذیری متغیر در آغاز و پایان تحقیق یکسان نباشد. ... بنابراین در تشخیص متغیرهای انعطاف پذیر باید کوشید متغیرهایی را که احتمالا انعطاف پذیری شان در آینده تغییر خواهد کرد شناسایی کرد. این متغیرها یا وارد تحلیل نمیشوند یا با توجه به تغییرات پیش بینی شده وارد تحلیل میشوند. (ص ۷۱ و ۷۲)

مرحله ی چهارم: تدوین پرسش های تحقیق. محقق برای تکمیل مراحل پیشین تصویری از نوع اثر مطلوب، ابعادی از مسئله ی اجتماعی که محور تحقیق خواهد بود و متغیرهای انعطاف پذیر خاص تحقیق پیدا کرده است. تدوین پرسش های تحقیق قطعا باید به دنبال این مراحل مطرح شود. وانگهی در فرایند تدوین پرسش های تحقیق باید پنج معیار پرسش های تحقیق برنارد برلسون را که احتمال پیشبرد سیاست عمومی را به حداکثر میرساند در نظر گرفت:

- ۱- پرسش تحقیق باید به جنبه ی مهمی از مسئله ی اجتماعی بپردازد
- ۲- پرسش تحقیق باید عملی باشد - یعنی با توجه به محدودیت های مورد انتظار تحقیق تحقق پذیر باشد
- ۳- پرسش تحقیق باید به موقع باشد - یعنی اطلاعاتی فراهم آورد که برای سیاست گذاری جاری و آینده سودمند باشد
- ۴- پرسش تحقیق باید ترکیبی از دیدگاه های مختلف باشد به گونه ای که نتایج آن عرصه ی هماهنگی بدان حوزه باشد تا افزوده ای صرف؛ و آخرین معیار اما نه کم اهمیت ترین آنها این که:
- ۵- پرسش تحقیق باید با طرح مسائل به گونه ای که اقدام سیاست گذاران در مورد مسئله ی اجتماعی کمک کند نشان دهنده ی حساسیت به سیاست گذاری باشد. (ص ۷۲)

آخرین کار در مفهوم سازی تحقیق انتخاب و محققان است. در انتخاب محققان باید در سه زمینه تصمیم گیری شود:

- انجام تحقیق به صورت گروهی یا به صورت تکی
- انتخاب محققانی از رشته های مقتضی
- برخورداری از مشاور در تحقیق (ص ۷۳)

فصل چهارم: تحلیل تکنیکی

به دنبال آماده سازی و مفهوم سازی تحقیق در فرایند سیاست پژوهی مرحله ی تحلیل تکنیکی فرا میرسد. تحلیل تکنیکی یعنی بررسی عواملی که ممکن است علت مسئله ی اجتماعی باشند. پیامد این تحلیل نتیجه گیری درباره ی عوامل علی است. سپس براساس این نتیجه گیری ها میتوان توصیه هایی موقتی و آزمایشی برای کاستن از اثر این عوامل بر مسئله ی اجتماعی ارائه کرد.

تحلیل تکنیکی مرحله ای است در فرایند سیاست پژوهی که شامل اعمالی است که شباهت زیادی به اعمال فرایند تحقیق سنتی دارد. متغیرها عملیاتی میشوند، روش شناسی طرح ریزی و اجرا میشود، تحلیل صورت میگیرد، نتایج به دست میآید و نتیجه گیری به عمل میآید. ... چهار فعالیت عمده ی تحلیل تکنیکی در سیاست پژوهی عبارت اند از:

- ۱- عملیاتی کردن متغیرها
- ۲- طرح روش شناسی تحقیق
- ۳- انجام تحلیل
- ۴- نتیجه گیری و ارائه ی توصیه های آزمایشی (ص ۷۷ و ۷۸)

در این مرحله از فرایند سیاست پژوهی مجموعه ای از پرسش های تحقیق درباره ی تاثیر متغیرهای انعطاف پذیر معینی بر مسئله ی اجتماعی تدوین شده است. حال محقق با توجه به این پرسش های تحقیق باید متغیرهای انعطاف پذیر را عملیاتی کند؛ یعنی متغیرها را بر حسب معرف های سنجش پذیر (measurable indicator) خاصی تعریف کند. ... میزان لزوم عملیاتی کردن متغیرها (operationalization of variables) بسته به میزان مشخص و خاص بودن پرسش های تحقیق فرق میکند.

از آن جا که هر متغیری را باید عملیاتی کرد محقق باید بدوا متغیر را دقیقاً تعریف کند و سپس معرف های خاصی برای سنجش و اندازه گیری متغیر بر حسب تعریف آن انتخاب کند. (ص ۷۸)

گو اینکه عملیاتی کردن متغیرها فرایندی نسبتاً ساده مینماید ممکن است این فرایند در سیاست پژوهی دستخوش مشکلاتی شود. نخست، چه بسا متغیرها مستقیماً قابل سنجش نباشد. فقدان سنجش پذیری میتواند دلایل مختلفی داشته باشد: الف) محدودیت زمانی تحقیق ... ب) ماهیت مفهومی متغیر ... پ) حساسیت سیاسی متغیر ...

دوم، ممکن است اندازه ی (measure) واحدی، اندازه ای از متغیر که از مقبولیت عام برخوردار است وجود نداشته باشد. ... آخرین مسئله ای که ممکن است در عملیاتی کردن متغیرهای سیاست پژوهی پیش آید به علت مجموعه ی پیچیده ای از معرف های مختلف است که برای سنجش مناسب متغیر لازم است. ... برای رفع این مشکلات عملیاتی کردن متغیر چند را پیشاروی سیاست پژوهی است. در مورد متغیرهایی که مستقیماً قابل سنجش نیستند سیاست پژوهی باید استفاده از معرف های «نیابتی» (proxy) یا جایگزین را برای مفهوم مورد بحث در نظر بگیرد. معرف های نیابتی اندازه هایی اند که نسبتاً جایگزین مفهوم مورد نظرند. ... محقق که از معرف های نیابتی استفاده میکند باید محدودیت هایی را که کاربرد آنها برای نتیجه گیری های تحقیق ایجاد میکند در نظر بگیرد. ... راه دیگر غلبه بر مشکلات عملیاتی کردن متغیرها استفاده از معرف های چندگانه برای هر مفهوم است. کاربرد معرف های چندگانه به شکل گیری مطالعاتی که ماهیتاً چند بعدی اند کمک میکند. از این گذشته، معرف های چندگانه بررسی انواع مختلف اثرات منتسب به عوامل علنی را امکان پذیر میسازد. ... معرف ها باید حتی المقدور نزدیک ترین تقریب را به متغیر فراهم آورند. آن جا که معرف ها به طریقی از تعریف اولیه ی متغیر انحراف پیدا میکنند ... میزان تاثیر این انحراف را بر نتیجه ی تحقیق باید کاملاً شناخت. این شناخت هنگامی لازم است که در مقام محقق باید نتایج و توصیه های تحقیق را ارائه کنید. (ص ۷۹-۸۲)

از آن جا که روش شناسی جامعی برای سیاست پژوهی وجود ندارد محققان باید گسترده ی روش های مختلف را بشناسند تا به طور گزینشی آنها را برای پرسش های پژوهشی خاص اعمال کنند. (ص ۸۳)

ترکیب متمرکز. یکی از روش های انجام سیاست پژوهی «ترکیب متمرکز» (focused synthesis) خوانده شده است. ... ترکیب متمرکز تا حدی شبیه به مرور متون سنتی شامل بررسی گزینشی مطالب مکتوب و یافته های پژوهشی موجود در زمینه ی

پرسش های خاص تحقیق است. با وجود این، ترکیب متمرکز با کسب اطلاعات از گستره ای از منابع که فراتر از مقالات منتشر شده هستند با مرور متون سنتی تفاوت دارد. فی المثل یک ترکیب نوعی میتواند شامل بحث و گفت و گو با متخصصان و بازیگران، جلسات مجلس، لطیفه ها، تجربه ی شخصی گذشته ی محققان، اسناد منتشر نشده، خاطرات کارکنان و مطالب چاپ شده باشد.

وجه دیگر تفاوت ترکیب متمرکز با مرور متون سنتی در مضمون و هدف آن است. مرور متون عمدتاً فقط برای توصیف مجموعه ای از مطالعات و شناسایی شکاف ها یا حوزه هایی است که مستلزم تحقیق بیش تری است. ... با این که ترکیب متمرکز عموماً منابع خود را ذکر میکند منابع اطلاعاتی فقط تا حدی مورد استفاده قرار میگیرند که مستقیماً در ترکیب کلی سهمی داشته باشند.

آخرین وجه تفاوت ترکیب متمرکز با مرور متون در میزان منحصر بودن به خود است. اکثر مرور متون های سنتی به منزله ی مقدمه یا زمینه ای برای تحقیقات بعدی به کار میروند. شکاف هایی که با مرور متون مشخص میشود احتمالاً با گردآوری اطلاعات متعاقب پر میشود. در عوض ترکیب همانا نتایج کار سیاست پژوهی است. توصیه های ارائه شده منحصر از اطلاعات ترکیب شده و بدون گردآوری اطلاعات مقدماتی استخراج میشود. (ص ۸۴ و ۸۵)

تحلیل ثانوی. روش دیگری که از اطلاعات موجود سود میجوید تحلیل ثانوی (secondary analysis) است. این روش به مراتب کاراترین روش در پاسخگویی به پرسش های سیاست پژوهی است.

تحلیل ثانوی به تحلیل و تحلیل مجدد مجموعه داده های موجود اطلاق میشود. چنین تحلیلی میتواند به اقتضای کار شامل گسترده ای از اعمال آماری باشد. ... دامنه ی اعمال آماری از ارزیابی روابط دو متغیره ی بس ساده تا مدل سازی کنش پیچیده ای است که برای آینده پیش بینی شده است. ... البته تحلیل ثانوی فقط در جایی امکان پذیر است که مجموعه داده های مناسبی وجود داشته باشد. (ص ۸۵ و ۸۶)

آزمایش میدانی. یکی از روش های گردآوری داده های اولیه درباره ی مسئله ی اجتماعی انجام آزمایش میدانی (field experiment) است. در آزمایش میدانی برای کاهش مسئله ی اجتماعی نوعی مداخله ... اعمال میشود. برای مدتی مداخله ای در مورد جمعیت مورد نظر اعمال میشود و داده های ناشی از تغییرات گردآوری میشود. ... اساساً دو نوع آزمایش میدانی وجود دارد: آزمایش تصادفی و آزمایش غیرتصادفی (که شبه آزمایش (quasi-experiment) خوانده میشود). آزمایش میدانی تصادفی تلاشی است برای بازتاب مقتضیات آزمایش آزمایشگاهی. این مقتضیات لزوم استفاده از گروه های کنترل، اندازه های پیش آزمون و پس آزمون متغیرها و انتصاب تصادفی افراد یا واحدها در شرایط مختلفی است که یا در معرض مداخله آزمایش قرار میگیرند یا در معرض مداخله قرار نگرفته، به منزله ی کنترل عمل میکنند.

هنگامی که آزمایش میدانی تصادفی به درستی طرح ریزی و اجرا شود اطلاعات ارزنده ای درباره ی علل مسائل اجتماعی فراهم میآورد. ... شبه آزمایش جایگزینی برای آزمایش تصادفی در آزمون اثر مداخله بر مسئله ی اجتماعی است. تفاوت این دو آزمایش در این است که در شبه آزمایش افراد یا واحدها به صورت تصادفی گمارده نمیشوند، گروه های کنترل لزوماً به کار برده نمیشوند و هر دو اندازه های پیش آزمون و پس آزمون همواره گرفته نمیشود. با حذف این ویژگی های آزمایش تصادفی محقق قدرت و توانایی تفکیک دقیق علت از معلول را از دست میدهد. با وجود این، شبه آزمایش کماکان بسیار آموزنده است. وانگهی شبه آزمایش به ویژه در جایی سودمند است که داده های موجود محدودند، زمان تحقیق محدود است یا گروه های مقایسه همتا (یا غیر همتا) جایگزینی موجه تر یا کم هزینه تر برای کنترل های تصادفی فراهم میآورد. ... آخرین موضوع در انجام آزمایش میدانی این است که سیاست پژوهی نه تنها باید شرایط موجود را، بل باید شرایط آتی را نیز تبیین کند. (ص ۸۶-۸۸)

روش های کیفی. گردآوری اطلاعات هم در مورد پژوهی و هم در ترکیب متمرکز به کار می رود. از این گذشته چند روش کیفی دیگر برای گردآوری داده وجود دارد. استفاده از گروه های متمرکز یکی از این دست تکنیک هاست که در آن افرادی منتخب در یک گروه جمع میشوند و به بحث متمرکز بر سر موضوعات از پیش تعیین شده هدایت میشوند. ... روش کیفی دیگر - مصاحبه ی عمیق - مصاحبه ی نیمه ساختمند با تک تک افراد منتخب است. ... سرانجام مشاهده ی مشارکتی که متضمن آن است که محقق در نقش مشاهده گر و مشارکت کننده در فرایندی مستمر به گردآوری اطلاعات بپردازد ... لازم به ذکر است که هیچ یک از این روش ها به تنهایی نمیتوانند نتایج «قطعی» به بار آورند اما اطلاعات ارزنده ای فراهم میآورند که چه بسا در روش های دقیق تر مورد غفلت قرار گیرد. (ص ۸۸ و ۸۹)

پیمایش. روش دیگر گردآوری داده های اولیه درباره ی مسئله ی اجتماعی و علل آن پیمایش (survey) است ... پیمایش ها از لحاظ گستره، محتوا و دقت تفاوت دارند. (ص ۸۹)

مورد پژوهی. روش دیگر گردآوری اطلاعات اولیه مورد پژوهی است. مورد پژوهی عمدتاً روش پرکاربری در سیاست پژوهی است، چه معمولاً سریع و با صرفه بوده، تحلیل دریافت گرانه ی (impressionistic) وضعیت را امکان پذیر میسازد. (ص ۹۰)

تحلیل هزینه و سود هزینه و کارایی. تحلیل هزینه و سود (cost-benefit analysis) به معنای مجموعه ای از روش هاست که محقق برای مقایسه ی هزینه و سودی که سیاست های مختلف برای جامعه دارد به کار میبرد. به طور نظری تحلیل هزینه و سود شالوده و سنگ بنای سیاست پژوهی ای است که سیاست های مختلفی را که احتمالاً بیش ترین سود را با حداقل هزینه به بار میآورد مشخص میکند. (ص ۹۱)

در تحلیل هزینه و کارایی کماکان هزینه ی پولی سیاست ها محاسبه میشود اما سود سیاست ها بر حسب نتیجه ی واقعی یا مورد انتظار آن بیان میشود. (ص ۹۲)

در تعیین نسبت هزینه و کارایی باید توجه کرد که این نسبت چیزی درباره ی لزوم یا عدم لزوم اجرای سیاست نمیگوید. بدون مقایسه با نسبتی دیگر نسبت هزینه و کارایی معنای چندانی ندارد. وانگهی بعید نیست حتی با نسبتی مقایسه ای سیاست گذار آن سیاست را آن قدر کارا و ثمر بخش نداند که هزینه اش را توجیه کند.

هم در تحلیل هزینه و سود و هم در تحلیل هزینه و کارایی هزینه ی متغیرها ارزیابی میشود. هزینه شامل این هزینه هاست: هزینه مستقیم ... هزینه ی غیر مستقیم ... و هزینه ی فرصت ... مسئله ای که در این شیوه ی ارزیابی هزینه ها وجود دارد این است که عمدتاً هزینه های غیرپولی نادیده گرفته میشود. از این رو روش های دیگری برای ارزیابی هزینه و سود سیاست های مختلف ابداع شده است.

یک دسته از روش های جایگزین برای ارزیابی هزینه و سود شقوق سیاست ها شامل ارزیابی تاثیر اجتماعی (SIA) (Social Impact Assessment) و گزارش تاثیر محیطی (Environment Impact Statement) است. هدف این رویکرد ها اندازه گیری دامنه ی تاثیر یک سیاست یا مجموعه ای از سیاست ها بر افراد، گروه ها، سازمان ها و اجتماعات است. (ص ۹۲ و ۹۳)

شق دیگر ارزیابی هزینه و سود متضمن رویکرد تحلیلی تصمیمی (decision-analytic approach) به ارزیابی است. در رویکرد تحلیلی تصمیمی عده ای متخصص به سود و هزینه ی خاصی نمره ای عددی در مورد هر بعد مشترک میدهند. نمرات عددی باید مبین ابعادی باشند که اهمیتشان برای مردم زیاد است یا احتمال پیش آمدن سود و هزینه در مورد آن زیاد است. (ص ۹۴)

...رهنمودهایی برای طرح ریزی روش شناسی مطالعه ارائه میشود.

نخست، سیاست پژوهی مطلوب تحقیقی است که تعدادی از روش های مختلف را با هم ترکیب کند مانند تلفیق پیمایش یا ترکیب متمرکز یا تلفیق مورد پژوهی با تحلیل ثانوی. ترکیب مطلوب ترکیبی است که هم از روش های کیفی سود جوید و هم از روش های کمی... دوم، سیاست پژوهی فرایندی تجربی-استقرایی است که در تلاش برای پیدا کردن راه حل مسئله ی اجتماعی با آن مسئله در تعامل قرار میگیرد. ... این امر دقیقاً بدان معناست که لازم نیست روش های سیاست پژوهی دقیقاً از قبل برنامه ریزی شود؛ باید محلی برای انطباق قائل شد.

سوم، باید مراقب بود که «موضوع تحقیق به گونه ای ساخته و پرداخته نشود که صرفاً با تکنیکی معین منطبق باشد».

چهارم، از آن جا که سیاست پژوهی نوعاً دستخوش محدودیت وقت و منابع است باید در صورت امکان از تهیه ی ابزارهای اولیه و پرداختن به گردآوری داده های اولیه ی نوع دقیق اجتناب کرد.... آخرین رهنمود برای طرح ریزی روش شناسی سیاست پژوهی این است که روش شناسی باید بازتاب محیط اجتماعی سیاسی مطالعه شود. (ص ۹۴-۹۶)

...چهار شیوه برای طرح روش شناسی پاسخگوی محیط پیشنهاد شده است.

شیوه ی اول طرح ریزی مجموعه ای از چند مطالعه ی نسبتاً فرعی است که هر یک مرتبط با اولویت های علمی و سیاسی مختلفی است ... شیوه ی دیگر طرح ریزی روش شناسی پاسخگوی محیط خود بحث و بررسی طرح با بهره برداران تحقیق، بانی آن و یا هیئت مشورتی تحقیق است. نقد چنین افرادی از طرح بصیرتی ارزشمند درباره ی نحوه ی دریافت آن از سوی بازیگران فراهم میآورد و در نتیجه میتواند به اصلاح طرح کمک کند.

شیوه ی سوم به حساب به حساب آوردن محیط در طرح روش شناسی، پیش بینی رسمی تغییرات آتی بالقوه در محیط و اثر بالقوه ی این تغییرات بر یافته های تحقیق است. ... آخرین شیوه ی طرح ریزی مطالعه ای حساس به محیط متمرکز بر متغیرهایی است که آن قدر حساسیت به تغییرات کوتاه مدت محیط هستند که در مدت مطالعه و کاربرد آن پایدار می مانند. ... پنج رهنمودی که در اینجا مطرح شد به طرح ریزی روش شناسی مناسب و مقتضی برای تحلیل تکنیکی مسئله ی اجتماعی کمک میکند. (ص ۹۵-۹۸)

در اینجا چند توصیه برای کمک به سیاست پژوهان در کسب نتایج و نتیجه گیری هایی که به احتمال زیاد مورد توجه سیاست گذاری قرار میگیرد ارائه میشود.

توصیه اول اینکه نتایج را به گونه ای تنظیم کند که بتوان حتی الامکان به صورت ساده ارائه کرد ... محقق باید نتایجی کسب کند که برای «مردم عادی» به سادگی قابل فهم باشد.

توصیه دوم در استفاده از نتایج و نتیجه گیری ها هم ارزیابی معناداری سیاسی وهم ارزیابی معناداری آماری هر یافته ی تحلیل است. اگر یافته ها فاقد هر دو معنای داری سیاسی و آماری باشد احتمالاً به پشیزی نمی آزد. ... یافته ها به شرطی دارای معناداری سیاسی اند که مبین نتیجه ای باشند که سیاست و اقداماتی از موجه سازد.

توصیه سوم برای استفاده از نتایج و نتیجه گیری ها به این است که بیان نتایج باید با حد اطمینان (یعنی فاصله ی اطمینان) همراه باشد. فاصله ی اطمینان یعنی دامنه ای که اطمینان داریم آماره ی معین در محدوده ی آن قرار دارد.

توصیه چهارم برای استفاده از نتایج و نتیجه گیری ها را برخی موضوعی اخلاقی به شمار میآورند ... این اصل بدان معناست که سیاست پژوه باید وقتی را صرف تامل و تعمق درباره ی نتایج و نتیجه گیری های خود بکند تا محدودیت ها و فقدان تعمیم پذیری در صورت اعمال روش های دیگر به وضوح و دقیقاً شناخته شود.

آخرین توصیه باری استفاده از نتایج این است که وقتی که تحقیقی چند یافته ی متفاوت به بار میآورد که تک تک آنها نتیجه گیری های تحقیق را تایید میکنند سیاست پژوه باید اساسا بر نتایجی تاکید کند که از حداکثر مقبولیت برای مخاطبان برخوردار است.

لازم به تذکر است که این توصیه ی آخر فقط در مورد وضعیتی است که محقق به یافته هایی میرسد که همگی به همان نتیجه گیری منتهی میشود. (ص ۹۹-۱۰۲)

براساس نتایج و نتیجه گیری های تحلیل تکنیکی و شناخت سیاست پژوه از محیط اجتماعی سیاسی شقوق مختلف آزمایشی سیاست ها تهیه میشود. این شقوق توصیف اقداماتی است که با توجه به نتیجه گیری های تحقیق میتوان در یک سطح سیاست گذاری در پیش گرفت. (ص ۱۰۳)

در تهیه ی توصیه های آزمایشی برای سیاست گذاری باید از منابعی اطلاعاتی به جز نتیجه گیری های تحقیق استفاده کرد. به ویژه محقق باید اطلاعاتی که در حین آماده سازی سیاست پژوهی درباره ی زمینه و بستر اجتماعی سیاسی کسب کرده، شود جوید. (ص ۱۰۳)

فصل پنجم: تحلیل توصیه های تحقیق

با توجه به کاری که تاکنون صورت گرفته سیاست پژوه نسبتا مطمئن است که توصیه های سیاستی چنانچه به درستی اجرا شود به طور موثری به اهداف مورد نظر خود خواهد رسید. اما «صرف گفتن این که چه کارهایی باید انجام شود – بدون گفتن چگونگی و نحوه ی آن – چیزی جز سلب مسئولیت از خود نیست» که بدین خاطر غالبا محققان اجتماعی مقصرند. (ص ۱۰۷)

... در توصیه های تحقیق باید این قاعده ی اساسی سیاست پژوهی را در نظر گرفت: در تهیه ی توصیه های سیاستی اگر زمینه و متن اجتماعی، سیاسی و سازمانی به طور روشن و صریح در نظر گرفته نشود اجرای توصیه ها احتمالا آن قدر کافی و بسنده نخواهد بود که به نتایج مطلوب بینجامد. (ص ۱۰۸)

برای تضمین این که توصیه های تحقیق منتج از ملاحظات اجتماعی و سیاسی و نیز تکنیکی باشد تحلیل توصیه های تحقیق مرحله ای ضروری در فرایند سیاست پژوهی است.

تحلیل توصیه های تحقیق به دنبال تحلیل تکنیکی صورت میگیرد نه قبل از آن، زیرا در این مقطع با داده های تکنیکی صورت میگیرد نه قبل از آن، زیرا در این مقطع با داده های تکنیکی پایه و اساس معتبری برای توصیه ها فراهم آمده است. (ص ۱۰۹)

کارهایی که در تحلیل توصیه های تحقیق صورت میگیرد عبارت اند از:

- ۱- تحلیل پارامترهای اجرایی که مشمول توصیه های تحقیق اند
- ۲- ارزیابی پیامدهای بالقوه ی توصیه ها
- ۳- برآورد احتمال اجرای درست و مناسب توصیه ها
- ۴- آماده سازی توصیه های نهایی (ص ۱۰۹)

برای تضمین عملی و مقبول بودن توصیه ها باید بازیگران و پارامترهای سازمانی اجرای هر توصیه را تحلیل کرد. اطلاعات انجام چنین تحلیلی را باید با مصاحبه های نسبتا ساختمان سازنده با بازیگران، متخصصان مربوط، افرادی که در این زمینه تجربه دارند و کارگزاران و اداراتی که مسئول بالقوه ی اجرا هستند گردآوری کرد. (ص ۱۰۹)

...پارامتر مهمی که بر احتمال اجرا شدن توصیه تاثیر دارد ساخت قدرت بازیگرانی است که در حیطه ی توصیه قرار دارند. سیاست پژوه در تحلیل ساختار قدرت سعی میکند پاسخ این پرسش را پیدا کند: تحت چه شرایطی اکثر بازیگران قدرتمند توصیه را میپذیرند؟ (ص ۱۱۰)

قدرت بازیگران بر حسب سه بعد تعیین میشود:

- مقدار منابعی که در اختیار بازیگر است
- توانایی بازیگر در بسیج منابع
- دسترسی بازیگر به تصمیم گیرندگان

منظور از مقدار منابع، ثروت و حساسیت سیاسی و اندازه ی اعضاست (یعنی تعداد افرادی که سازمان بازیگر نماینده ی آنهاست) که بازیگر میتواند برای اعمال نفوذ بر تصمیم سیاسی وارد عمل کند. ... منظور از بسیج منابع که دومین بعد قدرت است میزان انسجام درونی، اجماع و رهبری است که میتوان برای سازمان دادن اعضای سازمان بازیگر برای اقدام به کار گرفت. ... و بعد سوم قدرت یعنی دسترسی به تصمیم گیرندگان میزان فرصت و مجال بازیگر در ارائه ی مستقیم اطلاعات و نظرات خود به تصمیم گیرندگان بدون دخالت سایر افراد است. (ص ۱۱۱ و ۱۱۲)

ساختار قدرت توصیفی از نوع، قدرت و جهت گیری ائتلاف هایی از بازیگرانی است که توصیه ی مورد نظر در برگیرنده ی آنهاست. به ویژه ساختار قدرت ترکیبی از اطلاعات درباره ی این چهار ویژگی بازیگران فراهم میآورد:

- ۱- هویت بازیگران اصلی
- ۲- جهت گیری بازیگر در حمایت یا مخالفت با توصیه
- ۳- موضع قدرت بازیگر نسبت به تصمیم گیرندگان اصلی
- ۴- حمایت احتمالی تصمیم گیرندگان (ص ۱۱۳)

اگر تاکید بر ساختار قدرت موجب غفلت از سازمان گردد این خطر پیش می آید که تلاش محقق اصلاح طلبانه ی سمبولیکی گردد که قادر به ایجاد تغییر ساختاری پایدار نیست. بنابراین باید پارامترهای سازمانی موثر بر احتمال اجرای مناسب توصیه را نیز مورد تحلیل قرار داد.

انجام این تحلیل متضمن ارزیابی این سه پارامتر سازمانی است:

- ۱- ساختار سازمانی اجرا
- ۲- مقدار منابع مورد نیاز برای اجرا
- ۳- مکانیسم های سیاستگذاری مورد نیاز برای حمایت از اجرا (ص ۱۱۵)

اولین پارامتر - ساختار سازمانی - متضمن توصیف ساختاری سازمان یا سازمان هایی است که عامل تشکیلاتی اجرای توصیه هستند. توصیف سازمان باید شامل نوع، اندازه و تعداد سازمان های مورد نیاز و نیز توزیع سلسله مراتب اقتدار و کنترل آنها باشد. ... در تحلیل توصیه ی تحقیق باید در نظر گرفت که نوع سازمان و نیز میزان استقلال حلقه های پایین سلسله مراتب عواملی اند که تاثیر زیادی بر احتمال اجرای توصیه ها به گونه ای که مورد نظر بوده، خواهند داشت.

دومین پارامتر سازمانی در تحلیل احتمال اجرای توصیه ی تحقیق مقدار منابع مورد نیاز برای اجرای آن است. منابعی نظیر بودجه، کارکنان، نیازهای سرمایه ای و مواد را باید ارزیابی کرد. سپس باید ارزیابی این منابع مورد نیاز را با منابع جاری سازمان

یا سازمان های مجری توصیه مقایسه کرد. ... آخرین پارامتر سازمانی که در ارزیابی امکان اجرای توصیه ی تحقیق مورد تحلیل قرار میگیرد مجموعه ی مکانیسم های سیاست گذاری مورد نیاز برای تضمین اجرای مناسب است. (ص ۱۱۵ و ۱۱۶)

عامل تعیین کننده ی مهم اجرای موفقیت آمیز توصیه ی تحقیق مجموعه پیامدهایی است که از اجرای توصیه برمیخیزد. پیداست نمیتوان منتظر ماند تا توصیه عملاً تحقق یابد تا پیامدهای آن را شناخت. بنابراین پیامدها را باید پیش بینی کرد. به ویژه سه نوع پیش بینی لازم است:

- ۱- آثار مورد نظر و آثار خواسته ی ممکن توصیه
- ۲- آثار تعاملی ممکن توصیه بر سیاست ها و برنامه های دیگر
- ۳- مسیری که احتمالاً در صورت عدم اجرای توصیه در پیش گرفته میشود (ص ۱۱۸)

در این مقطع از فرایند سیاست پژوهی محقق به ارزیابی کلی از ساختار قدرت بازیگران که شالوده ی توصیه هاست، ساختار سازمانی اجرای توصیه و پیامدهای بالقوه ی اجرا یا عدم اجرای توصیه رسیده است. حال محقق با این اطلاعات آماده ی برآورد «احتمال ذهنی اجرای توصیه» است. احتمال ذهنی یعنی بیان میزان احتمال این که توصیه آن قدر عملی و قابل قبول هست که به طور مناسبی اجرا شود. ... احتمال اجرا از آن رو ذهنی است که مبتنی بر اطلاعاتی است که سیاست پژوه تفسیر و تعبیر میکند. با وجود این میتوان با کمک شیوه های رسمی تا حدی از اریب (سوگیری) ماهیت ذهنی برآورد احتمال کاست. (ص ۱۲۰ و ۱۲۱)

برآورد احتمالات علاوه بر ارائه ی اندازه ای برای ارزیابی تحقق پذیری توصیه ای خاص دارای دو نقش دیگر نیز هست. در وهله ی اول چنین برآوردهایی وسیله ای برای مقایسه ی توصیه های بدیل فراهم می آورد. ... از این گذشته برآورد احتمالات ذهنی مکانیسمی را برای تجربه اندوزی در مورد احتمالات اجرا و عوامل موثر بر موفقیت آنها فراهم میآورد. (ص ۱۲۱)

با تحلیل تک تک توصیه های تحقیق حال سیاست پژوه به مجموعه ای از احتمالات ذهنی اجرای مناسب هر توصیه رسیده است. گام بعدی در فرایند سیاست پژوهی ارزیابی این احتمالات اجرا در پرتو اهداف توصیه های سیاست گذاری است. ... چنانچه احساس کردید احتمال اجرا به اندازه ی کافی بالا نیست سه راه در پیش دارید:

- ۱- تن در دادن به احتمال پایین
- ۲- تغییر اهداف اجرا
- ۳- جرح و تعدیل توصیه ها (ص ۱۲۲)

...به جای تن در دادن صرف به احتمال اجرای پایین میتوان توصیه ها را اساساً دست نخورده باقی گذاشت ولی اهداف آنها را تغییر داد. (ص ۱۲۲)

یکی از طرق جرح و تعدیل توصیه ها به منظور ارتقای احتمال اجرای آنها تغییر ساختار قدرت بازیگرانی است که با هر توصیه مرتبط اند. (ص ۱۲۳)

...توصیه ها که از سوی سیاست پژوهان دیگر مطرح شده است طرق مختلف جرح و تعدیل توصیه های تحقیق برای تغییر موفقیت آمیز ساختار قدرت است:

- ۱- شرکت بازیگران در فرایند جرح. تعدیل؛ این امر به خلق حس مالکیت و حمایت از توصیه ی جدید کمک میکند
- ۲- تدوین مجدد توصیه با عبارت ها و گرایش هایی که بازیگران را به خود جلب کند
- ۳- تاکید بر توصیه به منافع متقابل بازیگران و نفع عمومی

۴- تجدید سمت گیری توصیه ها به سوی ترغیب بحث و مناظره ی عمومی به منظور تعمیق توجه عمومی توجه عمومی و کسب حمایت قوی برای اقدامات معنادار (ص ۱۲۴)

فصل ششم: برقراری ارتباط بین سیاست پژوهان و سیاست گذاران

بدون ارتباط مناسب بین محقق و سیاست گذاران برای محقق فوق العاده دشوار خواهد بود که تضمین کند یافته ها و توصیه های تحقیق اجرا خواهد شد. در واقع بدون ارتباط بی پرده، فعال و سازنده بین سیاست پژوه و سیاست گذار کار سیاست پژوهی ارزش چندانی نخواهد داشت.

ارتباط نزدیک بین سیاست گذاران و محققان سوای افزایش احتمال کاربرد نتایج سیاست پژوهی چند فایده ی دیگر نیز دربر دارد که عبارت اند از:

- آموزش سیاست گذاران برای درک محدودیت ها و واقعیت های تحقیق به منظور تقلیل نظر تردید آمیز به تحقیق
 - آموزش سیاست پژوهان نسبت به محدودیت ها و واقعیت های دنیای سیاست گذاران
 - برخورداری سیاست گذاران از اطلاعاتی که ممکن است در آینده به کار آید
 - آگاه شدن سیاست پژوهان از تغییراتی در حوزه ی سیاست گذاری که ممکن است بر مطالعه اثر بگذارد.
- (۱۲۹ و ۱۳۰)

برای به حداقل رساندن این دشواری های (ارتباط سازنده بین محققان و سیاست گذاران) بالقوه چهار رهنمود عمده برای برقراری ارتباط بین سیاست پژوهی و سیاست گذاران ارائه میشود. ما امیدواریم که با پیروی از این رهنمودها بتوان به فواید بالقوه ای که با ارتباط خوب قرین است نائل آمد. این رهنمودها عبارت اند از:

- برقراری ارتباط در تمام مدت تحقیق
- برقراری ارتباط با بهره برداران مختلف تحقیق
- عرضه ی موثر پایه ای برای ارتباط خوب
- موثر بودن ارتباط شفاهی از ارتباط کتبی (ص ۱۳۱)

سیاست پژوهان در ارتباط گرفتن با سیاست گذاران نباید خود را به گفت و گوی مستقیم با سیاست گذاران محدود کنند. دانیل کورتز چند کانال ارتباطی دیگر برای ارائه ی اطلاعات و کسب بازخورد توصیه میکند. این کانال ها عبارت اند از: کارکنان سیاست گذار، رسانه های خبری و گروه های ذی نفع که به سیاست گذاران دسترسی دارند. (ص ۱۳۲ و ۱۳۳)

از آنجا که سیاست پژوه باید قادر باشد با موفقیت همه ی بهره برداران مختلف را در فرایند ارتباط دربرگیرد لازم است از نوعی «تصویر روانی» (psychic profile) برخوردار باشد تا قادر به «تعامل موثر با سیاستمداران، مقامات اداری، زنان خانه دار و رهبران اقلیت» گردد. ترسیم چنین «تصویری» دست کم مستلزم سه نوع توانایی و مهارت است: ۱) برگرداندن اصطلاحات و اعمال تحقیق به مفاهیمی که برای همه ی مخاطبان مختلف قابل درک باشد، ۲) تشخیص زمانی که باید جزئیات امر را توضیح داد و ۳) برقراری ارتباط به گونه ای که مخاطبان احساس نکنند از لحاظ فکری در موقعیت پایین و نازل تری قرار دارند. (ص ۱۳۵)